

- необхідність вдосконалення системи управління персоналу в галузі, підвищення професіоналізму;
- низький рівень розвитку інформаційної інфраструктури галузі;
- низька інвестиційна привабливість галузі;
- складна економіко-політична ситуація в країні.

Роль державного регулювання туристичної діяльності насамперед полягає у створенні дієвого механізму для подолання негативних тенденцій у галузі, сприяння розвитку підприємництва та підтримки конкурентного середовища на ринку туристичних послуг, зміцненні туристичного іміджу України, запровадження європейського досвіду управління в галузі, зробити її інвестиційно привабливою галуззю економіки та фактором культурного розвитку країни [5, 7]. Для цього насамперед необхідно зробити відповідні зміни з удосконалення нормативно-правової бази, яка повинна враховувати реалії вітчизняного туризму та світову практику розвитку і функціонування туристичної галузі.

Література.

1. Радченко О.П., Горбаченко С.А. Стратегія розвитку туристичної галузі України в умовах невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2021. № 24. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/204/196>
2. Обозна А.О. Аналіз стану розвитку вітчизняної туристичної галузі у відповідності з міжнародними рекомендаціями статистичних показників. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7153>
3. Дудченко Н.О., Любіцева О.О. Аналіз динаміки глобального індексу конкурентоспроможності сфери туризму в Україні. *Збірник наукових праць ЛОГОС*. 2020. С. 36-38. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/7047/7023>
4. Алієв В.В. Специфічні особливості розвитку туризму в Україні. *Соціально-географічні процеси в східно-центральної Європі: проблеми, тенденції, напрями: матеріали Міжнар. наук. географічної конф.*, 26-27 березня 2020 р., м. Берегове, 2020. Збірник наукових робіт Т. 2. С. 409-414.
5. Язіна В.А. Державне регулювання галузі туризму: сутність і шляхи вдосконалення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 9. С. 526-529.
6. Шелеметьєва Т.В. Особливості та проблеми державного регулювання розвитку туризму в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 221-225. URL: <http://global-national.in.ua/issue-21-2018>
7. Опанасюк Н.А. Охріменко А.Г. Державне регулювання туризму в Україні: правові форми, засоби та моделі. *Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія*. Луцьк, 2018. С. 17-37.

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

*МИРОНОВ Ю.Б., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ*

Концепція сталого туризму була запропонована у 1983 році мексиканським екологом Ектором Себальосом-Ласкурайном (Nector Seballos-Lascurain) та прийнята у 1995 році Всесвітньою туристичною організацією (UNWTO) і Всесвітньою радою з подорожей і туризму (WTTC).

У XXI столітті сталий розвиток туризму займає все більш помітну позицію та вважається успішним прикладом реалізації загальної концепції сталого розвитку, який консолідується на міжнародному рівні як підхід, який слід використовувати, щоб зробити всі види туризму більш екологічними, соціально та економічно вигідними [1, с. 659].

У 2005 році Всесвітня туристична організація затвердила 12 цілей (напрямків) сталого розвитку туризму, серед яких – ефективне використання туристичного потенціалу території (правильно визначений та оцінений); ефективність функціонування підприємств туризму та гостинності, у тому числі збереження робочих місць, незважаючи на сезонність та кризові ситуації; взаєморозуміння між підприємцями галузі та місцевими громадами; продумані стратегії розвитку туризму в регіонах з метою досягнення справедливого принципу розподілу економічних і соціальних вигод від туризму.

У Порядку денному зі сталого розвитку на період до 2030 року (The 2030 Agenda for Sustainable Development) зазначено, що до 2030 року необхідно забезпечити розробку та впровадження стратегій сприяння сталому туризму як способу створення робочих місць, розвитку місцевої культури та виробництва місцевих продуктів, а також підтримки стану екосистем та збільшення якості екосистемних послуг.

За останні роки у світі активізувались соціально-економічні дослідження сталого туризму, який раніше не був у центрі академічного інтересу. Дослідження на цю тему в основному зосереджено на з'ясуванні сутності сталості у контексті туризму; визначення методів та інструментів, припустимих для оцінювання сталого розвитку туризму; перевірка запропонованих моделей і ретельне вивчення показників, доцільних для впровадження на локальному, регіональному, національному та міжнародному рівнях [2].

Дослідження Глобальної ради сталого туризму (Global Council for Sustainable Tourism) зосереджені на прогнозуванні ризиків міжнародних подорожей; умов забезпечення безпеки та здоров'я туристів; забезпеченні охорони довкілля та захисту його від надмірного впливу людського фактору, що особливо стосується унікальних природних об'єктів. Деякі дослідники провели аналіз місцевих суб'єктів туризму та гостинності в розвинутих країнах і країнах, що розвиваються, з точки зору загальної ефективності сталого розвитку. Сталість туризму також обговорюється з огляду на можливість забезпечення стабільного доходу від туристичної діяльності, інноваційного розвитку та припливу інвестицій, зайнятості у туристичному секторі, розвитку туристичної інфраструктури.

Австралійський Кооперативний дослідницький центр сталого туризму (Australia's Sustainable Tourism Cooperative Research Center) постійно відстежує понад 90 національних та регіональних стратегій сталого розвитку туризму, надаючи дані про інституційне середовище, а також результати аналізу витрат і вигод, які порівнюють чисті витрати та вигоди від програми стратегічного розвитку в різних країнах. Іншим прикладом є Міжнародна мережа обсерваторій сталого туризму при UNWTO (International Network of Sustainable Tourism Observatories, INSTO), створена у 2004 році, яка є мережею дослідницьких центрів, що контролюють економічний, екологічний та соціальний вплив туризму на рівні туристичних дестинацій.

Універсально прийнятого визначення сталого туризму не існує, і в літературі відзначається неточність терміну «сталий туризм» (sustainable tourism), а також відсутній єдиний підхід до визначення сталого розвитку туризму [3]. По суті, сталий туризм – це такий вид туризму, при якому забезпечується оптимальне використання ресурсів навколишнього середовища, підтримуються соціально-культурні особливості туристичних дестинацій та спільнот, які там проживають, забезпечується життєздатність довгострокових економічних процесів з огляду на їхню вигоду для стейкхолдерів. Під сталим розвитком туризму розуміються такі форми розвитку й управління туризмом, які не порушують сталість соціоекосистем, що сформувалися на територіях туристичних дестинацій, тобто коли розвиток туризму не завдає шкоди довкіллю, суспільству й економіці. Більше того, сталий розвиток в туризмі повинен передбачати позитивний загальний баланс екологічних, соціально-культурних та економічних ефектів від туризму, а також позитивний вплив відвідувачів один на одного [4, с. 9].

Аналіз спеціальної літератури показує, що існують різні підходи до аналізу факторів сталого розвитку туризму. Так, наприклад, L. Cernat і J. Gourdon запропонували враховувати такі фактори, як туристичний потенціал регіону, економічні зв'язки (мережі, кластери), роль туризму в місцевій економіці, туристичну інфраструктуру, туристичну привабливість [5].

Незважаючи на широкий спектр запропонованих індикаторів сталого розвитку туризму, відсутні деякі показники, важливі для розвитку внутрішнього туризму на ринках, що розвиваються. Наприклад, в українських туристичних дестинаціях потрібні індикатори для моніторингу ефективності реалізації програм стратегічного розвитку у сфері туризму із урахуванням національної специфіки. У зв'язку з цим варто звернути увагу на Європейську систему індикаторів туризму для сталих напрямків (European Tourism Indicator System for Sustainable Destinations, ETIS). ETIS забезпечує цілісний підхід до покращення сталого управління європейськими туристичними напрямками, заохочуючи залучення зацікавлених сторін у процесі моніторингу. Адаптація ETIS може стати дієвим інструментом з покращення та підвищення ефективності управління сталим розвитком управління українськими туристичними дестинаціями.

Література.

1. Lozano-Oyola M., Blancas F.J., González M., Caballero R. Sustainable Tourism Indicators as Planning Tools in Cultural Destinations. *Ecological Indicators*. 2012. Vol. 18. pp. 659-675.
2. Modica P., Capocchi A., Foroni I., Zenga M. An Assessment of the Implementation of the European Tourism Indicator System for Sustainable Destinations in Italy. *Sustainability*. 2018. Vol. 10(9).
3. Sharpley R. Tourism and Sustainable Development: Exploring the Theoretical Divide. *Journal of Sustainable Tourism*. 2000. Vol. 8 (1); Pfueller S.L., Lee D., Laing J. Tourism Partnerships in Protected Areas: Exploring Contributions to Sustainability. *Environmental Management*. 2011. Vol. 48 (4). pp. 734-749.
4. Myronov Yu.B., Logvyn M.M. Sustainable Tourism Development in the Regions: Essence, Principles, Impact Factors, Assessment Methods. Trends, Prospects and Challenges of Sustainable Tourism Development: monograph. Lviv: Lviv University of Trade and Economics, 2020. 252 p. pp. 7-18.
5. Cernat L., Gourdon J. Paths to Success: Benchmarking Cross-country Sustainable Tourism. *Tourism Management*. 2012. Vol. 33. pp. 1044-1056.